

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

กลุ่มอุตสาหกรรมส่งออกผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่นับได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมการผลิตที่มีมูลค่าการส่งออกที่สูงมากมาโดยตลอดแทบทุกปี โดยเฉพาะสินค้าในกลุ่มนี้ที่มีความสำคัญและมีมูลค่าการส่งออกที่สูงมากและอยู่ในอันดับต้นๆของสินค้าส่งออกของไทย ก็คือ ผลิตภัณฑ์เครื่องรับโทรทัศน์ ซึ่งประเทศไทยเป็นผู้ผลิตมากเป็นอันดับที่ 2 ในอาเซียน รองจากประเทศมาเลเซีย ประเด็นสำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องรับโทรทัศน์ ก็คือ การผลิตชิ้นส่วนวัตถุดิบที่มีต้นทุนสูง ทำให้ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยสูง จึงมีความจำเป็นต้องพึ่งพาชิ้นส่วนวัตถุดิบจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้ว่าจะมีการผลิตชิ้นส่วนประกอบโทรทัศน์บ้างแล้วก็ตาม แต่วัตถุดิบส่วนใหญ่ต้องนำเข้าและอาศัยเทคโนโลยีจากต่างประเทศของบริษัทร่วมทุนจากต่างประเทศ ทำให้วัตถุดิบของไทยมีราคาสูงกว่าประเทศคู่แข่งอื่น ๆ ซึ่งสังเกตได้จากมูลค่าการส่งออกของเครื่องรับโทรทัศน์ในช่วงระยะเวลาหลังนั้น มีมูลค่าการส่งออกที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นที่ต่ำมากในแต่ละปี จึงส่งผลกระทบต่อเนื้อไปสู่อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นอุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนวัตถุดิบที่สำคัญที่สุดของเครื่องรับโทรทัศน์ คือ หลอดภาพโทรทัศน์ มีผลทำให้ปริมาณการสั่งซื้อหลอดภาพโทรทัศน์ เพื่อนำมาประกอบเป็นเครื่องรับโทรทัศน์เพื่อส่งออกนั้น มีอัตราการต่ำลงตามไปด้วย ส่งผลให้ผู้ผลิตในอุตสาหกรรมการผลิตหลอดภาพโทรทัศน์ ต้องหันไปส่งออกบางส่วนเพื่อชดเชยกับยอดขายภายในประเทศที่ลดลง แต่ทว่าในส่วนของภาคการส่งออกหลอดภาพโทรทัศน์นั้น มูลค่าการส่งออกก็มีอัตราการเพิ่มขึ้นที่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับในช่วงเวลาก่อนหน้านั้น ประกอบกับการที่ต้องแข่งขันกับประเทศคู่แข่งต่างๆทั้งในกลุ่มอาเซียนและนอกกลุ่ม ทั้งนี้ก็เพื่อรักษาส่วนแบ่งตลาดในตลาดต่างประเทศเอาไว้ รวมทั้งในสภาวะปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหาค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้น รวมทั้งวัตถุดิบที่มีต้นทุนที่สูง ทำให้ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยสูงขึ้นและการที่ต้องพึ่งพาชิ้นส่วนวัตถุดิบจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้ว่าจะมีการผลิตชิ้นส่วนประกอบโทรทัศน์บ้างแล้วก็ตามแต่วัตถุดิบส่วนใหญ่ที่สำคัญต้องนำเข้าอยู่ตลอดจนการผลิตที่ต้องอาศัยเทคโนโลยีจากต่างประเทศของบริษัทร่วมทุนในต่างประเทศ ทำให้วัตถุดิบของไทยมีราคาสูงกว่าคู่แข่งอื่น ๆ ซึ่งจะเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการแข่งขันของอุตสาหกรรมดังกล่าวในตลาดต่างประเทศ

ดังนั้นจึงได้ทำการศึกษาดังกล่าวถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของอุตสาหกรรมเครื่องรับและหลอดภาพโทรทัศน์ของไทยว่ายังคงมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบอยู่หรือไม่ เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพในการผลิตเพื่อการส่งออกในอุตสาหกรรมดังกล่าวนี้ ถ้ายังมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบอยู่ก็ควรที่จะส่งเสริมต่อไป แต่ถ้าหากไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบแล้ว หรือมีอัตราที่ลดลง ก็ควรที่จะหาทางแก้ไขต่อไป ทั้งนี้ก็เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนหรือหามาตรการสนับสนุนส่งเสริมที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงโครงสร้างตลาดของอุตสาหกรรมเครื่องรับและหลอดภาพโทรทัศน์ของไทย
2. เพื่อศึกษาถึงความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเครื่องรับและหลอดภาพโทรทัศน์ของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่เป็นคู่แข่งทางการค้าในเชิงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Revealed Comparative Advantage)

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาถึงความสามารถในการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศของอุตสาหกรรมเครื่องรับและหลอดภาพโทรทัศน์ของไทย เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และมีความชัดเจนจึงกำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

1. ศึกษาเฉพาะผลิตภัณฑ์เครื่องรับและหลอดภาพตามรหัสสินค้า SITC (Standard International Trade Classification) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้
 - เครื่องรับโทรทัศน์ มีรหัส SITC 761 อันประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ดังนี้
 - SITC 7761 เครื่องรับโทรทัศน์สี HS 8528.1
 - หลอดภาพโทรทัศน์ มีรหัส SITC 7761 อันประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ดังนี้
 - SITC 77611 หลอดภาพโทรทัศน์สี HS 8540.11

โดยในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงเปรียบเทียบความสามารถทางการค้าระหว่างประเทศไทยกับคู่แข่ง ดังนั้นข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีมาตรฐานการเก็บข้อมูลที่เหมือนกันเพื่อป้องกันปัญหาเรื่องความลำเอียงของข้อมูล (Bias Data) โดยเก็บข้อมูลจากฐานข้อมูลเดียวกัน คือ

International Trade Statistic และจากการเก็บรวบรวมจาก International Trade Microfilm ของแต่ละประเทศ ที่จัดทำโดยสหประชาชาติ โดยใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี 1991 - 1998 (พ.ศ.2534-2541) เป็นต้นมา

2. ในการศึกษาถึงประเทศคู่แข่งทางการค้าของไทย จะศึกษาเฉพาะประเทศที่มีส่วนแบ่งตลาด เท่ากันหรือใกล้เคียงกับประเทศไทยในตลาดส่งออกเครื่องรับและหลอดภาพโทรทัศน์ที่สำคัญของไทย โดยจะทำการศึกษาแยกออกเป็นตลาดต่างประเทศที่เป็นตลาดส่งออกที่สำคัญของไทย กล่าวคือ

ตลาดเครื่องรับโทรทัศน์ที่สำคัญของไทย จำนวน 5 ประเทศ คือ

ตลาดสหรัฐอเมริกา	ประเทศคู่แข่ง	ได้แก่	จีน	ญี่ปุ่น	มาเลเซีย	เม็กซิโก	
ตลาดญี่ปุ่น	ประเทศคู่แข่ง	ได้แก่	จีน	เกาหลีใต้	มาเลเซีย	สิงคโปร์	
ตลาดสิงคโปร์	ประเทศคู่แข่ง	ได้แก่	จีน	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	มาเลเซีย	
ตลาดเยอรมันนี	ประเทศคู่แข่ง	ได้แก่	จีน	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	มาเลเซีย	สิงคโปร์
ตลาดอังกฤษ	ประเทศคู่แข่ง	ได้แก่	ฮ่องกง	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	มาเลเซีย	สิงคโปร์

ตลาดหลอดภาพโทรทัศน์ที่สำคัญของไทย จำนวน 5 ประเทศ คือ

ตลาดฮ่องกง	ประเทศคู่แข่ง	ได้แก่	จีน	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	มาเลเซีย		
ตลาดอินโดนีเซีย	ประเทศคู่แข่ง	ได้แก่	จีน	เกาหลีใต้	มาเลเซีย			
ตลาดญี่ปุ่น	ประเทศคู่แข่ง	ได้แก่	จีน	เกาหลีใต้	มาเลเซีย	สิงคโปร์	สหรัฐฯ	แคนาดา
ตลาดสิงคโปร์	ประเทศคู่แข่ง	ได้แก่	จีน	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	มาเลเซีย		
ตลาดอังกฤษ	ประเทศคู่แข่ง	ได้แก่	ฮ่องกง	ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้	มาเลเซีย	สิงคโปร์	

โดยประเทศที่เป็นตลาดส่งออกที่สำคัญของไทยนั้นจะพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญของไทยว่าในแต่ละตลาดนั้นประเทศไทยมีความได้เปรียบสูงกว่า เท่ากัน หรือต่ำกว่า ประเทศที่เป็นคู่แข่งทางการค้าอย่างไร โดยอาศัยดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (RCA) โดยจะทำการศึกษาดังแต่ปี พ.ศ. 2534 - 2541

ข้อสมมติและข้อจำกัดในการศึกษา

1. ประเทศที่ถูกเลือกให้เป็นตลาดส่งออกที่สำคัญของไทยในการศึกษานี้ จะเป็นตลาดที่ประเทศไทยยังคงมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกอยู่ และอยู่ภายใต้สมมติฐานที่เชื่อว่าน่าจะเป็นตลาดส่งออกที่มีแนวโน้มที่ดีและประเทศไทยยังคงมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบอยู่

2. ในการศึกษานี้จะกำหนดให้เครื่องรับและหลอดภาพโทรทัศน์ ที่ผลิตได้ในแต่ละปีเป็นการผลิตเต็มกำลังการผลิต เพื่อจำหน่ายทั้งหมดโดยไม่มีสินค้าคงเหลือ และเนื่องจากการศึกษาถึงขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าของอุตสาหกรรมเครื่องรับและหลอดภาพโทรทัศน์ของไทยในเชิงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตตามความชำนาญเฉพาะอย่างโดยอาศัยดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Revealed comparative advantage : RCA) ซึ่งเป็นดัชนีวัดความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศในเชิงการค้าที่แสดงถึงขนาดการค้าเครื่องรับและหลอดภาพโทรทัศน์ที่แท้จริงของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับขนาดการค้าเครื่องรับและหลอดภาพโทรทัศน์ ที่แท้จริงของโลกและคู่แข่งทางการค้าภายใต้สภาวะตลาดที่มีการแข่งขันสมบูรณ์โดยปราศจากข้อกีดกันทางการค้าใดๆ ด้วยเหตุนี้ ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบจึงไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะหรือสภาวะการผลิตและมาตรการการแข่งขันทางการค้าของอุตสาหกรรมเครื่องรับและหลอดภาพโทรทัศน์ของประเทศที่พิจารณา ดังนั้นดัชนีที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จึงเป็นเพียงดัชนีที่ชี้ให้เห็นถึงขีดความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศของอุตสาหกรรมเครื่องรับและหลอดภาพโทรทัศน์ในเชิงการค้าในระดับหนึ่งเท่านั้น

3. ในการศึกษาถึงความสามารถในการแข่งขันทางการค้า ในเชิงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบนั้น จะกำหนดให้เทคโนโลยีในการผลิตและระดับราคาส่งออกเครื่องรับและหลอดภาพโทรทัศน์ระหว่างประเทศคงที่

4. ในการวัดค่าการกระจุกตัวของตลาด จะอาศัยข้อมูลกำลังการผลิตเครื่องรับ หรือหลอดภาพโทรทัศน์ของหน่วยผลิตแต่ละแห่งเป็นสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดด้านข้อมูลไม่ว่าจะเป็นส่วนแบ่งตลาดหรือกำลังการผลิตจริงของหน่วยผลิตแต่ละแห่งไม่มีการเปิดเผย ดังนั้นจึงใช้กำลังการผลิตของหน่วยผลิตแต่ละแห่งแทน ภายใต้ข้อสมมติว่าหน่วยผลิตแต่ละแห่งทำการผลิตเต็มกำลังการผลิตของตน

แหล่งข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้ได้แก่ ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน โดยข้อมูลที่รวบรวมและใช้ในการศึกษา ได้แก่

- มูลค่าการส่งออกและนำเข้าของเครื่องรับและหลอดภาพโทรทัศน์ และมูลค่าการส่งออกและนำเข้าโดยรวมของแต่ละประเทศ ได้มาจาก กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง และ ESCAP UN

- กำลังการผลิต เงินลงทุน และจำนวนแรงงาน อัตราภาษีนำเข้า นโยบายและมาตรการต่าง ๆ ของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเครื่องรับและหลอดภาพโทรทัศน์ของไทย จาก กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ กรมศุลกากร กระทรวงการคลัง สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม และ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบว่าประเทศไทยใดบ้างที่เป็นตลาดส่งออกเครื่องรับและหลอดภาพโทรทัศน์ที่สำคัญของไทยที่ยังคงมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกอยู่ และมีประเทศคู่แข่งทางการค้าประเทศใดบ้างที่มีระดับความสามารถในการแข่งขันที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่สูงกว่า หรือ ต่ำกว่าประเทศไทยเท่าใด ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการส่งออกของไทยให้แข่งขันในตลาดโลกได้

2. ทำให้ทราบถึงสภาพโครงสร้างของอุตสาหกรรม ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนทางด้านนโยบาย และกำหนดมาตรการต่างๆของรัฐ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดโลกได้